

İTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

HAFTALIK
EKONOMİ BÜLTENİ
03 EKİM 2025

Ekonomide Son Gelişmeler

- 03 YAPAY ZEKÂ İSTATİSTİKLERİ
- 05 TÜİK ENFLASYON
- 08 İTO ENFLASYON
- 10 EKONOMİK GÜVEN ENDEKSİ
- 11 DIŞ TİCARET İSTATİSTİKLERİ
- 13 HİZMET ÜRETİCİ FİYAT ENDEKSİ
- 14 MÜSİAD SAMEKS
- 15 İSO TÜRKİYE İMALAT PMI
- 17 İŞGÜCÜ İSTATİSTİKLERİ
- 18 MUHTEMEL EĞİTİM SÜRESİ

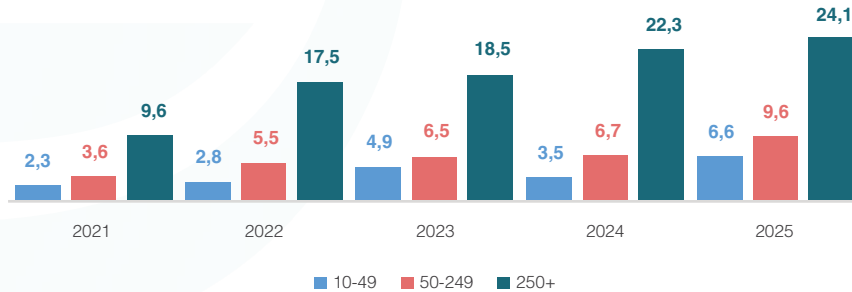
“Türkiye’de Girişimlerin %7,5’i Yapay Zekâ Kullanıyor”

Türkiye İstatistik Kurumu, ilk kez yapay zekâya ilişkin istatistikleri yayımladı. Söz konusu veriler, Girişimlerde Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması ile Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçlarına dayalı olarak hazırlandı. Sonuçlara göre, yapay zekâ teknolojilerinden herhangi birini kullandığını belirten girişimlerin oranı 2021 yılında %2,7 iken 2025 yılında %7,5’e yükseldi. Çalışan sayısı büyüklük grubuna göre incelendiğinde, 2025 yılında 10-49 çalışanı olan girişimlerin %6,6’sı, 50-249 çalışanı olan girişimlerin %9,6’sı ve 250 ve üzeri çalışanı olan girişimlerin %24,1’i yapay zekâ teknolojisi kullandı.

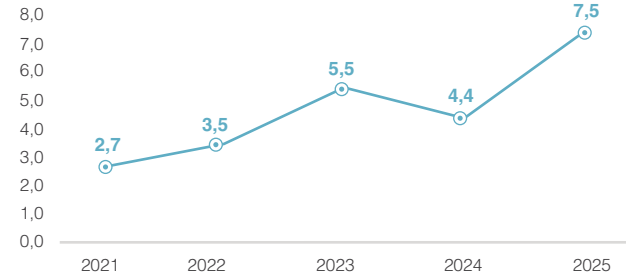
Ekonomik faaliyet grupları açısından değerlendirildiğinde, yapay zekâ kullanımının en yüksek olduğu alan %47,1 ile “bilgi ve iletişim” sektörü oldu. Bu grubu %21,1 ile “finans ve sigorta” faaliyetinde bulunan girişimler ve %15,2 ile “bilgisayarların ve iletişim araç ve gereçlerinin onarımı” alanında faaliyet gösteren girişimler takip etti.

Yapay zekâ teknolojisi kullanan girişimlerin kullanım amaçlarına bakıldığında ise 2025 yılında en yüksek oran %46,5 ile pazarlama veya satış faaliyetlerinde görüldü. Bunu %41,1 ile üretim veya hizmet süreçleri, %41,0 ile araştırma-geliştirme veya yenilik faaliyetleri ve %40,0 ile işletme süreçleri ve yönetim organizasyonu izledi. Ayrıca, muhasebe, kontrol veya finans yönetimi amacıyla kullanım %33,7, bilgi ve iletişim teknolojileri güvenliği amacıyla kullanım %22,6 ve lojistik faaliyetler amacıyla kullanım %13,6 olarak gerçekleşti.

Büyüklük Grubuna Göre Yapay Zekâ Kullanan Girişimlerin Oranı, 2021-2025, (%)

Yapay Zekâ Kullanan Girişimlerin Oranı, 2021-2025, (%)

“Yapay Zekâyı Kullanmamada En Önemli Neden: Uzman Eksikliği”

2025 yılında, herhangi bir yapay zekâ teknolojisini henüz kullanmayan ancak gelecekte kullanmayı planladığını belirten girişimlerin oranı %9,0 olarak gerçekleşti. Çalışan sayısına göre bu oran, 10-49 çalışanı olan girişimlerde %8,4, 50-249 çalışanı olan girişimlerde %10,4 ve 250 ve üzeri çalışanı olan girişimlerde ise %18,2 düzeyinde oldu.

Öte yandan, yapay zekâ teknolojilerini henüz kullanmayan ancak kullanmayı düşünen girişimlerin kullanmama nedenleri incelendiğinde, en önemli faktörün %74,2 ile uzmanlık eksikliği olduğu görüldü. Bu nedeni %67,4 ile yüksek maliyetler ve %62,4 ile yapay zekâ kullanımından doğabilecek zarar durumunda sorumluluğun kimde olacağına ilişkin hukuki belirsizlikler izledi.

Çalışan Sayısı Büyüklük Grubuna Göre Girişimlerin Yapay Zekâ Kullanmama Nedenleri, 2025

Yapay zekâ kullanmama nedeni	Çalışan Sayısı Büyüklük Grubu			
	10-49	50-249	250+	Toplam
	2025	2025	2025	2025
Girişimde ilgili uzmanlık eksikliğinin bulunması	76,0	68,8	65,0	74,2
Maliyetlerin çok yüksek olması	67,8	66,2	65,5	67,4
Hukuki sonuçların net olmaması	62,3	62,3	65,0	62,4
Veri koruma ve gizliliğin ihlaline ilişkin endişelerin olması	62,8	56,6	63,4	61,8
Mevcut ekipman, yazılım veya sistemlerle uyumsuzluğun olması	62,1	61,9	56,0	61,7
Gerekli verilerin mevcudiyeti veya kalitesi ile ilgili zorlukların bulunması	55,3	52,1	54,0	54,7
Etik faktörler	44,1	41,6	42,1	43,6
Yapay zekâ teknolojilerinin girişime yararlı olmaması	17,2	12,9	10,4	16,1

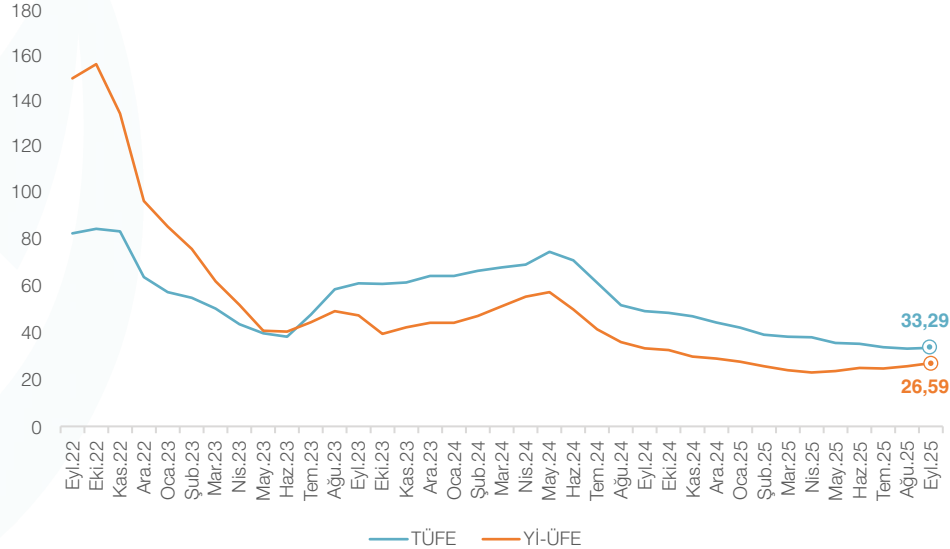
Kaynak: TÜİK, Girişimlerde Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2025

*Birden fazla seçenek işaretlenebildiği için toplam 100 olmayabilir.

“TÜFE’de Yıllık Artış: %33,29”

Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE), eylül ayında bir önceki aya göre %3,23, bir önceki yılın aynı ayına göre ise %33,29 arttı. Bu oran, aylık bazda son 8 ayın en yüksek artışı olarak kaydedildi. Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) ise bir önceki aya göre %2,52, bir önceki yılın aynı ayına göre %26,59 artış gösterdi. Endekste gerçekleşen yıllık bazdaki bu artış, 2025 Ocak ayından bu yana gözlenen en yüksek oran olarak öne çıktı.

TÜFE ve Yİ-ÜFE Yıllık Değişim Oranları (%)

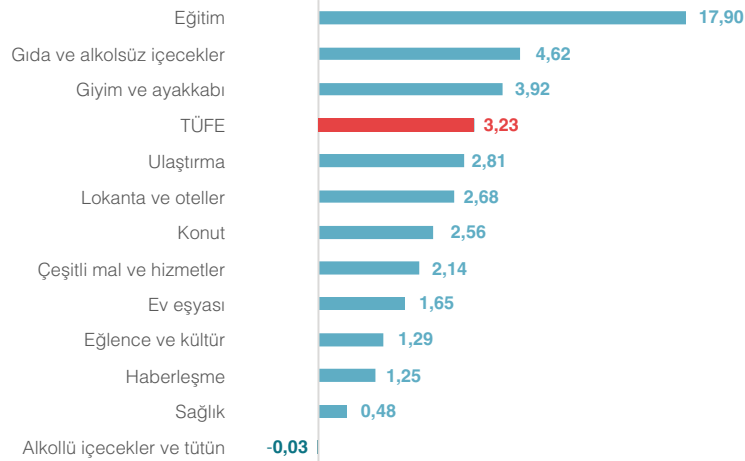

Kaynak: TÜİK

“TÜFE’de En Yüksek Artış Eğitimde”

TÜFE ana harcama grupları itibarıyla yıllık değişimlere göre, en yüksek ağırlığa sahip üç ana harcama grubunda gıda ve alkolsüz içeceklerde %36,06, ulaşırmada %25,30, konutta ise %51,36 artış görüldü. Aylık bazda ise en yüksek artış %17,9 ile eğitim grubunda gerçekleşti. Aynı dönemde azalış yaşanan tek grup ise %0,03’lük düşüşle alkollü içecekler ve tütün oldu.

**TÜFE Ana Harcama Gruplarına Göre Aylık Değişimler
(%), Eylül 2025**

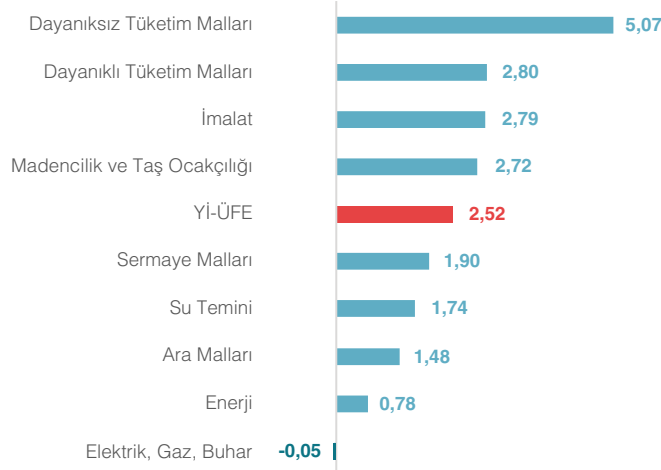

Kaynak: TÜİK

“Tüketim Mallarında Fiyatlar Yükseldi”

Sanayinin dört sektöründe yıllık bazda; madencilik ve taş ocakçılığında %28,73, imalatatta %26,63, elektrik, gaz üretimi ve dağıtımında %23,81, su temininde ise %55,03 artış kaydedildi. Aylık değişimler ise imalatatta %2,79, su temininde %1,74 ve madencilik ve taş ocakçılığında %2,72 oranında artış şeklinde gerçekleşirken elektrik, gaz üretimi ve dağıtımında %0,05’lik azalış yaşandı. Ana sanayi grupları içinde en yüksek artış ise %5,07 ile dayanıksız tüketim malları ve %2,80 oranı ile dayanıklı tüketim mallarında gerçekleşti.

Yİ-ÜFE Aylık Değişim Oranları (%), Eylül 2025

Kaynak: TÜİK

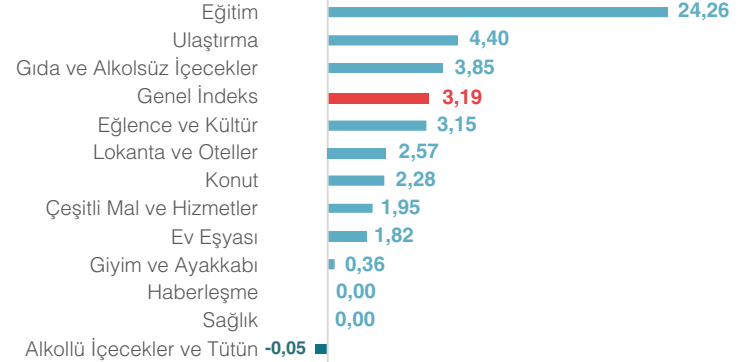
“İstanbul’un Enflasyonu: %3,19”

İstanbul’da perakende fiyat hareketlerinin göstergesi olan İTO İstanbul Tüketici Fiyat İndeksi, eylül ayında bir önceki aya göre %3,19, bir önceki yılın aynı ayına göre %40,75 oranında artış gösterdi. İndeksin harcama gruplarına göre, alkollü içecekler ve tütün %0,05’lik düşüş ile aylık bazda düşüş yaşayan tek grup oldu. Sağlık ve haberleşme gruplarında herhangi bir değişim görülmezken diğer tüm harcama gruplarında artış kaydedildi. Bu artışlar arasında en dikkat çekici yükseliş ise %24,26 ile eğitim grubunda yaşandı. İstanbul’da eylül ayı fiyat indeksinin belirlenmesinde; yeni eğitim yılının başlamasıyla eğitim harcamaları grubunda yaşanan yukarı yönlü fiyat değişimleri, ulaştırma grubunda kamu kaynaklı fiyat yükselişleri ve gıda grubunda mevsimsel etkiler ile piyasa koşullarına bağlı değişimler etkili oldu.

İTO İstanbul Tüketici Fiyat İndeksi (2023=100) Değişim Oranları (%)

	Eylül 2025
Bir önceki aya göre	3,19
Bir önceki yıl sonuna göre	30,10
Bir önceki yılın aynı ayına göre	40,75

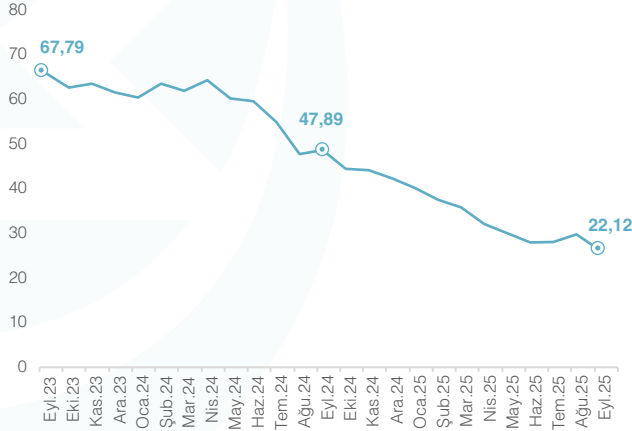
Gruplar İtibarıyla Aylık Değişim Oranları (%), Eylül 2025

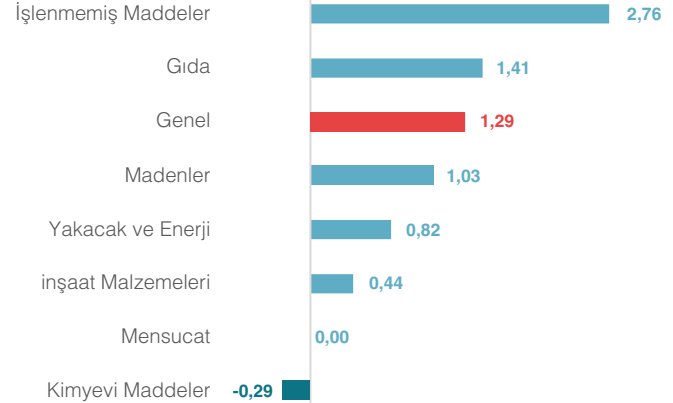
“Toptan Eşya Fiyatlarında Aylık Artış %1,29”

Toptan fiyat hareketlerini yansıtan Toptan Eşya Fiyatları İndeksi bir önceki aya göre %1,29, bir önceki yılın aynı ayına göre ise %22,12 oranında artış gösterdi. Harcama grupları arasında aylık bazda en yüksek artış %2,76 ile işlenmemiş maddeler grubunda gerçekleşti. Mensucat grubunda herhangi bir fiyat değişimi yaşanmazken düşüş kaydedilen tek grup kimyevi maddeler oldu.

Toptan Eşya Fiyatları İndeksi
 Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Değişim (%)

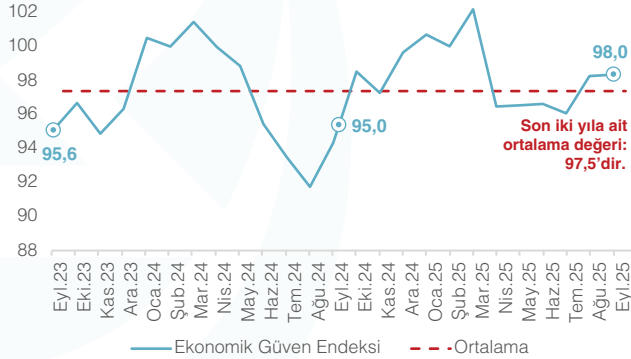
Gruplar İtibariyle Aylık Değişim Oranları (%), Eylül 2025

“Ekonomik Güvende Son 6 Ayın Zirvesi”

Ekonomik güven endeksi, ağustosta 97,9 iken eylül ayında %0,1 artışla 98,0 seviyesine yükseldi. Böylece son 6 ayın en yüksek değerine ulaşan endeks, 2025 yılı 9 aylık ortalaması olan 98,0 ile de aynı düzeyde gerçekleşti.

Ekonomik Güven Endeksi

Endeksler ve Değişim Oranları, Eylül 2025

	Endeks		Bir Önceki Aya Göre Değişim Oranı (%)	
	Ağustos	Eylül	Ağustos	Eylül
Ekonomik Güven Endeksi	97,9	98,0	1,7	0,1
Tüketici Güven Endeksi	84,3	83,9	0,9	-0,4
Reel Kesim Güven Endeksi	100,6	100,8	1,7	0,2
Hizmet Sektörü Güven Endeksi	111,1	111,0	1,1	-0,1
Perakende Ticaret Sektörü Güven Endeksi	108,8	109,2	0,8	0,4
İnşaat Sektörü Güven Endeksi	85,3	88,3	-4,0	3,6

Kaynak: TÜİK

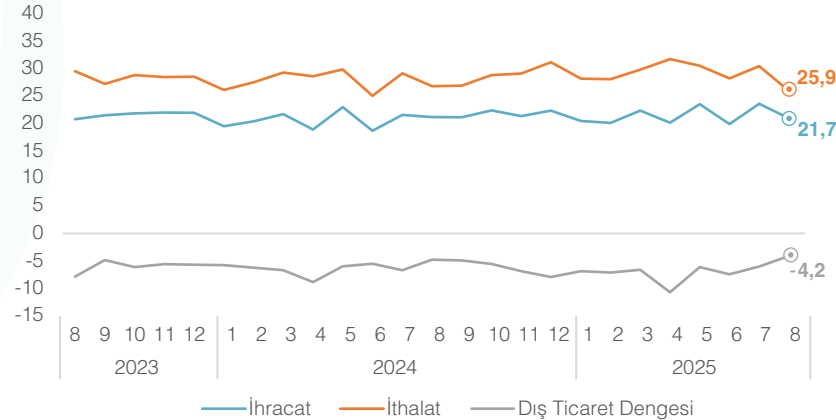
Not: Ekonomik güven endeksi, tüketici ve üreticilerin genel ekonomik durumuna ilişkin değerlendirmelerini, beklentilerini ve eğilimlerini özetleyen bileşik endekstir. Endeksin 100'den büyük olması genel ekonomik duruma ilişkin iyimserliği, 100'den küçük olması ise genel ekonomik duruma ilişkin kötümserliği göstermektedir.

“Ağustos Ayında İhracatta %1,2, İthalatta %3,9 Azalış”

Dış ticaret verilerine göre ihracat bir önceki yılın aynı ayına göre %1,2 azalarak 21 milyar 729 milyon dolar, ithalat %3,9 azalarak 25 milyar 940 milyon dolar oldu. Ocak-Ağustos döneminde ihracat bir önceki yılın aynı dönemine göre %4,3 artarak 178 milyar 18 milyon dolar, ithalat %5,6 artarak 238 milyar 159 milyon dolar olarak kaydedildi.

Ağustos ayında dış ticaret açığı bir önceki yılın aynı ayına göre %15,8 azalarak 5 milyar 4 milyon dolardan, 4 milyar 211 milyon dolara geriledi. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2024 Ağustos'ta %81,5 iken, 2025 Ağustos'ta %83,8'e çıkmıştır. Enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç dış ticaret fazlası 338 milyon dolar olurken dış ticaret hacmi %0,6 azalarak 40 milyar 264 milyon dolar oldu. Enerji ve altın hariç ihracatın ithalatı karşılama oranı temmuz ayında %91,4 iken ağustos ayında %101,7'ye yükseldi.

Dış Ticaret Ağustos Ayı (Milyar Dolar)

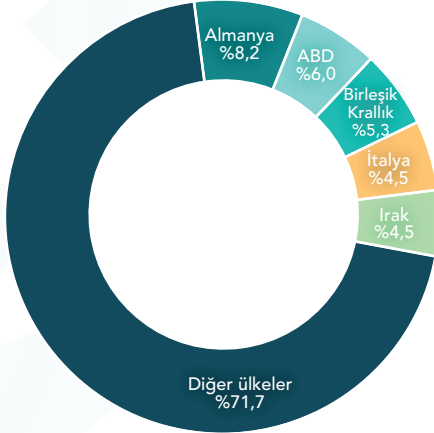
Kaynak: TÜİK

“Türkiye’nin İhracatında Almanya, İthalatında ise Çin İlk Sırayı Aldı”

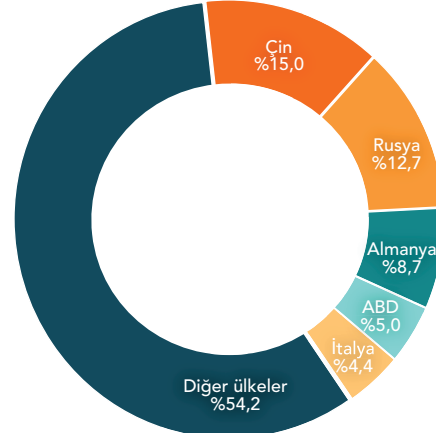
Ağustos ayında en çok ihracat gerçekleştirilen ülke 1 milyar 773 milyon dolar ile Almanya oldu. Bu ülkeyi sırasıyla, 1 milyar 276 milyon dolar ile ABD, 1 milyar 150 milyon dolar ile Birleşik Krallık, 979 milyon dolar ile İtalya, 978 milyon dolar ile Irak izledi. İlk 5 ülkeye yapılan ihracat, toplam ihracatın %28,3’ünü oluşturdu. İthalatta ise ilk sırayı 3 milyar 899 milyon dolar ile Çin aldı. Bu ülkeyi sırasıyla, 3 milyar 286 milyon dolar ile Rusya Federasyonu, 2 milyar 258 milyon dolar ile Almanya, 1 milyar 301 milyon dolar ile ABD, 1 milyar 148 milyon dolar ile İtalya izledi. İlk 5 ülkeden yapılan ithalat, toplam ithalatın %45,8’ini oluşturdu.

Ocak-Ağustos döneminde en çok ihracat yapılan ülkeler sırasıyla Almanya, Birleşik Krallık, İtalya, Irak olurken en çok ithalat yapılan ülkeler ise Çin, Rusya, Almanya, ABD ve İtalya oldu. İlk beş ülkeye yapılan ihracat toplam ihracatın %29,6’sını, ithalat ise toplam ithalatın %43,2’sini oluşturdu.

Ülkelere Göre İhracat, Ağustos 2025

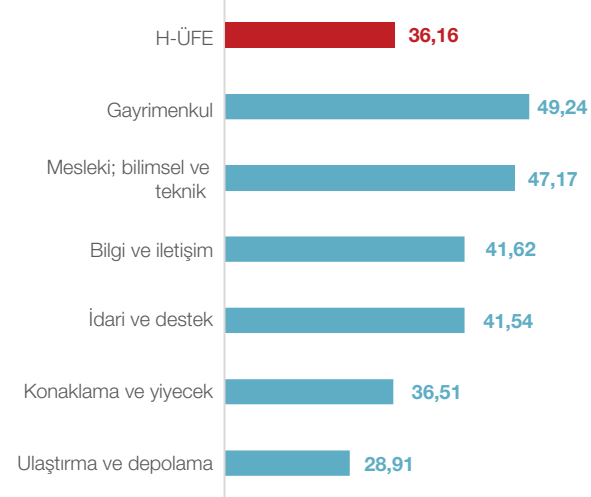
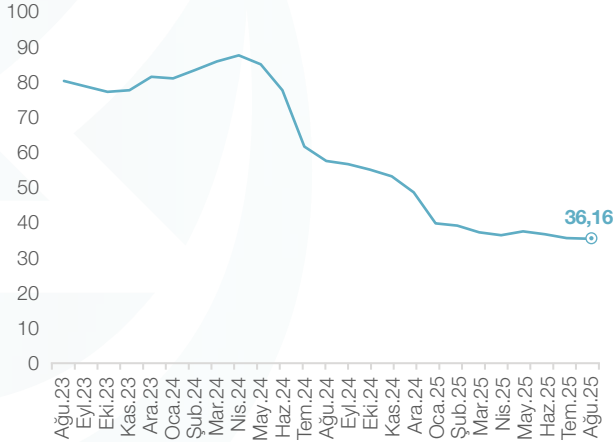
Ülkelere Göre İthalat, Ağustos 2025

“H-ÜFE Aylık Bazda %2,47 Oranında Arttı”

Hizmet Üretici Fiyat Endeksi (H-ÜFE), 2025 Ağustos ayında bir önceki aya göre %2,47, bir önceki yılın aynı ayına göre ise %36,16 oranında artış gösterdi. Yıllık değişimlere bakıldığında, gayrimenkul hizmetlerinde %49,24, mesleki, bilimsel ve teknik hizmetlerde %47,17, bilgi ve iletişim hizmetlerinde %41,62 oranında artış kaydedildi.

H-ÜFE Yıllık Değişim Oranları (%)

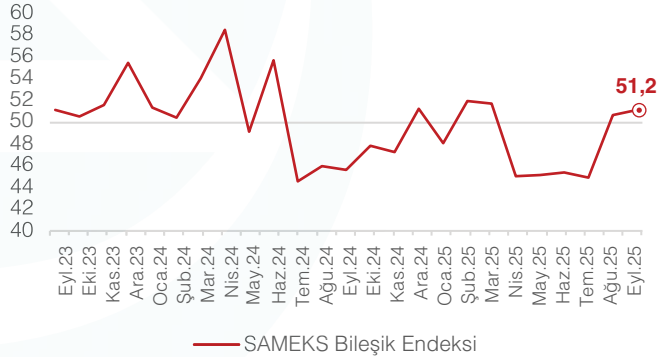
Kaynak: TÜİK

“SAMEKS Bileşik Endeksi 0,3 Puan Arttı”

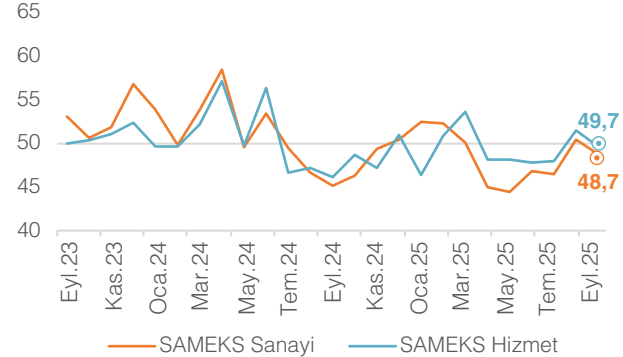
Eylül ayında SAMEKS Bileşik Endeksi, bir önceki aya göre 0,3 puan artarak 51,2'ye yükseldi. Bir önceki aya göre Hizmet Sektörü SAMEKS Endeksi 2,1 puan azalarak 49,7 olurken Sanayi Sektörü SAMEKS Endeksi 1,9 puan azalarak 48,7 oldu. Bu dönemde sanayi sektörü üretim alt endeksi 1,1 puan azalarak 45,7 olarak gerçekleşirken girdi alımları alt endeksi 10,6 puan azalarak 48,2 seviyesinde gerçekleşti. Hizmet sektöründe ise iş hacmi alt endeksi 8,2 puan artarak 56,8'e yükselirken satın alım alt endeksi 13,6 puan azalarak 46,8 seviyesine geriledi.

“ SAMEKS verilerinden hareketle hem imalat sanayinin hem de hizmetler sektörünün yönü önceden görülebilir. ”

SAMEKS Bileşik Endeksi

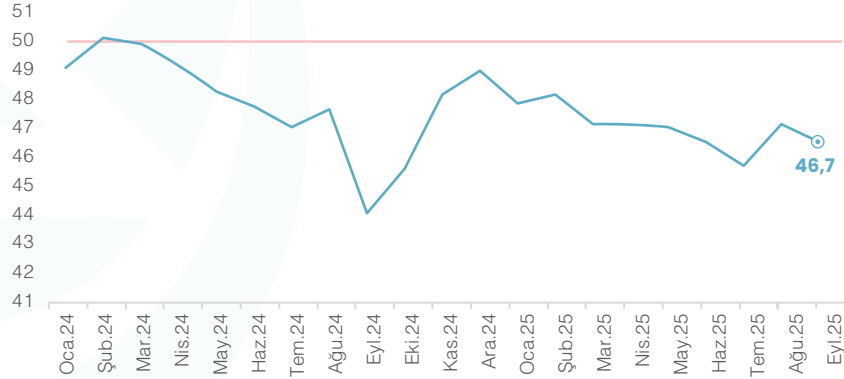
SAMEKS Sanayi ve Hizmet Endeksleri

“Türkiye İmalat PMI: 46,7”

ISO Türkiye İmalat PMI eylül ayında bir önceki aya göre 0,6 puan azalarak 46,7 seviyesinde gerçekleşti. Böylece, eylül ayı itibarıyla sektörün faaliyet koşullarında gözlenen bozulma eğilimi 1,5 yıla ulaştı.

Türkiye İmalat PMI

Kaynak: İstanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat PMI

“

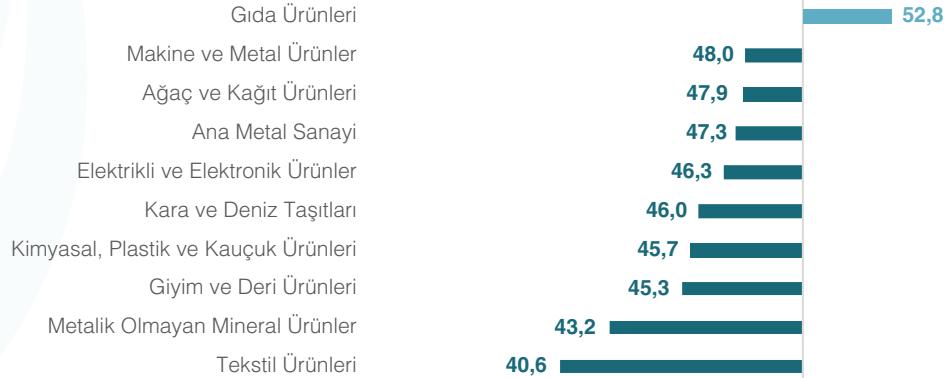
İSO Türkiye İmalat PMI, imalat sanayinin performansını değerlendirmek için tasarlanmış bileşik bir göstergedir. Bu endekste 50'nin üzerindeki tüm değerler sektörde iyileşmeye işaret etmektedir.

”

“Yeni Siparişler Tüm Sektörlerde Azaldı”

Eylül ayı Türkiye Sektörel PMI raporu sanayide gıda hariç diğer sektörlerde zorlu faaliyet koşullarının devam ettiğini ortaya koyuyor. Takip edilen sektörler arasında yeni siparişler gıda ürünlerinde güçlü şekilde artarken diğer sektörlerde yavaşladı. Üretim hacmi gıda ürünleri ile ağaç ve kâğıt ürünlerinde artarken diğer sektörlerde azaldı. Üretim ve yeni siparişlerde en sert yavaşlama tekstil sektöründe görüldü.

Türkiye Sektörel PMI Anketi, Eylül 2025

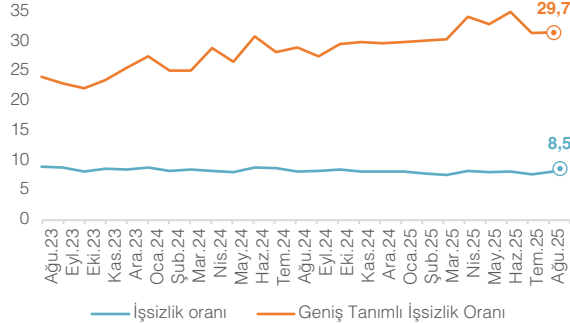
Kaynak: İstanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat PMI

“Ağustos’ta İşsizlik Oranında 0,4 Puanlık Artış”

TÜİK Ağustos 2025 Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçlarına göre, 15 yaş ve üzeri işsiz sayısı bir önceki aya kıyasla 168 bin kişi artarak 3 milyon 44 bin kişiye yükseldi. İşsizlik oranı 0,4 puanlık artışla %8,5 seviyesine çıktı. Buna rağmen, işsizlik oranındaki tek haneli seyir serisi 28. aya ulaşmış oldu. Aynı dönemde istihdam edilenlerin sayısı 208 bin kişi artarak 32 milyon 829 bine çıktı; istihdam oranı ise 0,3 puanlık artışla %49,4’e yükseldi.

Bir önceki ay 0,9 puan azalan genç işsizlik oranı, ağustosta 0,8 puan artarak yeniden yükselişe geçti ve %16 seviyesinde gerçekleşti. Bu oran kadınlarda %22,7, erkeklerde ise %12,4 olarak tahmin edildi. Zamana bağlı eksik istihdam, potansiyel işgücü ve işsizlerin toplamını ifade eden geniş tanımlı işsizlik oranı ise ağustos ayında bir önceki aya göre sınırlı bir artışla (0,1 puan) %29,7’ye çıktı.

Mevsim Etkilerinden Arındırılmış İşsizlik Oranları

Temel İşgücü Göstergeleri, 15+ Yaş, Ağustos 2025

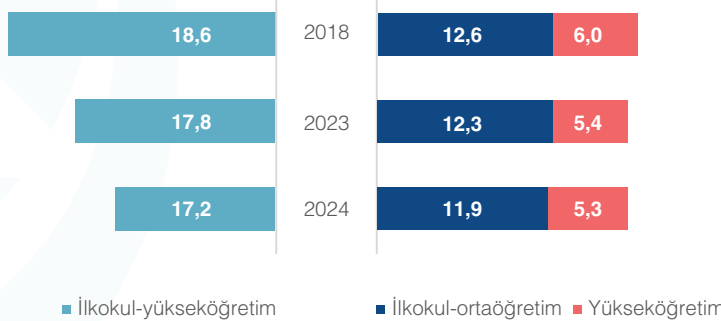
	Ağustos	Bir Önceki Ay	Bir Önceki Aya Göre Fark
	Toplam		
İş gücüne katılma oranı	54	53,4	0,6
İstihdam oranı	49,4	49,1	0,3
İşsizlik oranı	8,5	8,1	0,4
Genç nüfusta işsizlik oranı (15-24 yaş)	16	15,2	0,8

* Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

“Muhtemel Eğitim Süresi 17,2 Yıl”

TÜİK tarafından yayımlanan Muhtemel Eğitim Süresi (MES) 2024 yılı verilerine göre, Türkiye’de ilkokula başlama çağına gelmiş bir bireyin en yüksek eğitim kademesini tamamlayana kadar eğitim hayatında geçirmesi muhtemel süre bir önceki yıla göre %3,4 azalarak 17,2 yıl oldu. Cinsiyet ayrımına göre bu süre kadınlar için 17,6 yıl, erkekler için ise 16,7 yıl olarak gerçekleşti. İl bazında değerlendirildiğinde, en yüksek MES seviyesi 19,0 yıl ile Karabük ve İstanbul’da kaydedildi.

Eğitim Kademelerine Göre Muhtemel Eğitim Süresi, 2018-2024

Kaynak: TÜİK

“

Muhtemel Eğitim Süresi (MES):

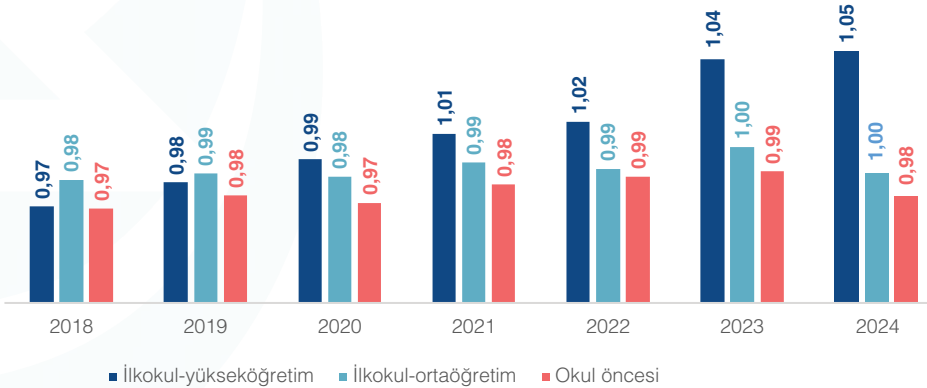
İlgili eğitim kademesine giriş yaşında olan bir kişinin, belirtilen eğitim kademesinde geçirmesi muhtemel olan örgün eğitim süresini gösterir.

”

“Cinsiyet Eşitliği Endeksinde Kadınlar Lehine Yükseliş Sürüyor”

MES kapsamında açıklanan cinsiyet eşitliği endeksi, 2024 yılında da kadınlar lehine yükselişini sürdürdü. İlkokul-yükseköğretim kademesinde, 2018 yılında 0,97 olarak hesaplanan endeks, 2024 yılında 0,08 puanlık artışla 1,05’e ulaştı. İl bazında değerlendirildiğinde en yüksek değer 1,14 ile Iğdır’da kaydedildi. Iğdır’ı 1,12 ile Tunceli ve 1,10 ile Bartın izledi. İstanbul’un endeks değeri ise 2018 yılına kıyasla 0,08 puan artarak 1,07 olarak gerçekleşti.

Eğitim Kademelerine Göre Cinsiyet Eşitliği Endeksi, 2018-2024

Kaynak: TÜİK

“**Cinsiyet Eşitliği Endeksi**, kadın MES değerinin erkek MES değerine oranlanması ile hesaplanmaktadır.”

İTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tasarım ve Hazırlık | Stratejik Araştırmalar Merkezi

itosamkurumsal

www.itosam.org.tr

İTOSAM